

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V sredo 13. aprila 1853.

List 30.

Podúk v hmeljoreji.

(Konec.)

Basanje hmelja v cehte.

To delo se še le opravlja, dokler se hmeljnica velicah sežinj visocih kupih ne vgreje, in se takole zdeluje. Na nezašiti konec cehte se priveže obroč tako širok kakor je cehta; en delavec stopi v njo z zavezano glavo, po tem se vzdigne odperti konec cehte kviško, da samo nje spodnji konec na tleh sloni, in se terdno za strop priveže. Na to se hmelj po malem noter stresa, da ga delavec proti enakomerno po celi cehti zatlači, dokler ni cehta polna.

Tako spravljene hmelj je pripravno blago za prodaj, katero eno leto svojo vrednost ohrani, potler pa čedalje več peša. Za tega voljo naj vsakter hmeljnikar gloda se ga znebiti, preden se nov pridelka.

Raba hmeljnega perja in mladik.

Hmeljno perje in mladike ali tertice je govedom, posebno pa ovcam in kozam prav prijetna piča, ki pomnoži molžo. Za to rabo naj se hmeljovje dobro posuši, spravi in do novega leta poklada, sicer postane pusto in neokusno, pa tudi ni več tečno.

Opraviła v hmeljniku po tergatvi.

Je hmelj potergan in hmeljovje iz hmeljnika spravljeno, se mora natič pobrati, iz hmeljnika znositi, in čez zimo dobro spraviti, da ne pogrije, pa tudi, da ga ljudje za kurjavo ne pokradejo.

Po zveršenju tega dela naj se hmeljnik, če je potreba, dobro pognoji in po tem kot prejšnje leta križom preorje.

Tako so dodelane letne opraviła v hmeljniku.

Vrednost hmeljovega pridelka.

Hmeljov pridelk je nektero leto obilen, nektero pa clo majhen.

Po dostoletnih skušnjah da s hmeljem zasajeni oral (joh) sveta od leta do leta do 9 centov hmelja, kterega vrednost je, cent po nizki ceni na leto le po 30 fl. računjen, 270 fl.; hmeljovja za klajo ali nastel se smé rajtati 32 centov po 20 kr., kar verže 10 fl. 40 kr.; skupšina 280 fl. 40 kr. Vsi stroški enega leta znesejo do 210 fl., ostane tedaj čist dohodek od oralu 70 fl. 40 kr., kterega noben drug pridelok ne doseže.

Kdor more, naj se nikar ne prenagli s prodajo hmeljnega pridelka, ker je proti pomladi navadno dražji. Če pa poleti nov pridelk dobro letno obeta, je varno, se starega hmelja pred ko pred znebiti, ker mu bode šla cena dan za dnevom nazaj.

Sklep.

Omenjene težave in nevarnosti pri hmeljoreji, verh teh še veliko preskakovanje cene ostrašijo marsikterega se ž njo pečati, pa vendar se je vsakter previden kmetovavec, kteri dohodke hmelja dobro pomisli, gotovo po malem loti.

Kako s hmeljem ravnati, da bo prav, smo dostojno razložili v nazočem poduku. J. O.

Il kot gradivo.

Ta snova je za zidarijo neobhodno potrebna. Z ilam namreč se morajo vsi zidovi zvezati in utrditi, ki so ognju in vročini izpostavljeni, kakor dimniki, ognjiša in ognjopaži.

Ravno tako potreben je il za napravo sušivnic in pečnic; navadno apneno mavto bi tu ogenj kmalo pokončal.

Nežgane opeke iz ilovice se zamorejo le z ilom zazidati; sploh, vse hišno zidovje se dá iz samiga ila napraviti, in take staniša postanejo prav zdrave in prijetne: ker il gorkote skozi se ne spuša — torej so pozimi gorke, poleti hladne, verh tega pa jako ognjovarne.

Le škoda, da ilovje in tako zidovje prerade miši in podgane podrovajo, in da tako pohištvo razpadljivo postane.

Tako imenovana varčna mavta (Sparkalk), ki jo iz ila, peska in apna napravljajo, za zidanje ni prikladna.

Il se močno vsuši. To se vidi po tem, ker en kubiški čovelj vlažniga ila počez 109 funtov, ravno toliko vsušeniga ila pa le 100 funtov vaga. Za tega voljo se mora pri zidanju z ilam na to njegovo lastnost dobro paziti.

Starozgodovinski pomenki.

VOSEGO. SACRVM.

Muchar ex Grutero Gesch. d. Stei. I. pag. 409.)

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

Ze smo rekli, da je podoba Višnuta bila voda. Vodo so stari narodi imeli za pervino, in vse organičke stvari so po njihovih mislih prišle iz vode ¹⁾. Zato v Višnutovem častju najdemo dvé vodni avatari: Matsja-avataro, spremeno v ribo, in Kurma-avataro, spremeno v karmo, krmo, to je, želvo. Med vodnimi živali pa se tudi najde kača, in od Višnuta se piše, da se na kači po morji pelja ²⁾.

¹⁾ Creuzer Symbol. I. pag. 394. — ²⁾ »Višnu deaster piše Paullin (System Bram. 178. in 288) per serpentem Sessen vel Vasughi dictum super quo requiescit adumbratur«.